

## РЕФЕРАТ

Тропейко Андрей Андреевич

### Белорусское советское художественное кино как исторический источник

**Объем работы** составляет 77 страниц, в том числе основного текста – 59 страниц, список использованных источников 10 – страниц.

**Ключевые слова:** кинематограф, советское кино, белорусское кино, история кино, художественное кино, исторический источник, киноисточник, советский человек.

**Объект исследования** – художественный кинематограф как исторический источник.

**Целью** дипломной работы является выявление потенциала Белорусского советского художественного кино как исторического источника.

Для реализации данной цели понадобится выполнить следующие задачи:

1) Выявить источники и историографию по теме дипломной работы.  
2) Определить особенности становления и развития Белорусского советского художественного кино.

3) Выявить изменения образов общества и человека в белорусском советском кино.

**Методы исследования:** Методология дипломного исследования основана на принципах объективизма и историзма. Используются общенаучные (общефилософские) методы: анализ, синтез, индукция, редукция, обобщения. Важную роль в написании дипломной работы сыграл историко-генетический метод, на основе которого строится большая часть работы. Для понимания изменений кинематографических образов был использован историко-сравнительный метод, который позволил установить особенности социальных образов определенных периодов.

**Результаты исследования:** в дипломной работе рассмотрен Белорусский советский художественный кинематограф как исторический источник, его история становления и развития, а также изучены изменения, произошедшие с обществом и человеком в различные периоды посредством кинофильмов.

В результате исследования было установлено, что Белорусское советское кино, как исторический источник, характеризуется следующими особенностями:

– фильм является результатом творческого осмысления объективной (исторической) реальности в форме идей и образов и представляет собой систему семиотических кодов, нуждающихся в корректной расшифровке и интерпретации. В этом случае перед историком встает проблема оценки достоверности не столько сюжета кинокартины или отраженных в нем событий,

сколько правды созданного авторами образа, его типичности, историчности и функционально-эмоциональной нагрузки;

- процесс производства фильмов детерминируется влиянием внешних факторов, прежде всего государства (особенно в странах с плановой экономикой) и / или рынка, и подвергается многоуровневой цензуре, что непосредственно влияет на характер отражения проблем жизни общества и их объяснение;

- важнейшей чертой кинодокументов является создание иллюзии реальности. Зритель подсознательно верит в подлинность того, что видит на экране, он становится очевидцем и соучастником происходящего.

Все эти особенности влияют на оценку достоверности кинотекста. Следует также учитывать характер презентации информации. «Актуальные» фильмы, отражающие современную авторам действительность, позволяют реконструировать разные стороны исторической повседневности (быт, обстановку, образ жизни, поведение, отношения людей), а также декларируемые обществом и государством ценности, проанализировать актуальные проблемы и предлагаемые способы их решения. Ретроспективные фильмы интересны с точки зрения изучения транслируемых образов прошлого и их эволюции, т. е. содержат историографические смыслы.

**Рекомендации по практическому использованию результатов.** Полученные результаты могут быть использованы при написании научных работ и статей по истории источниковедения, истории кинематографа как СССР, так и БССР, история повседневности, гендерная история, история ментальностей.

**Самостоятельность выполнения дипломной работы.** Выполненные результаты исследования были разработаны автором дипломной работы лично и основаны на самостоятельных выводах.

## РЭФЕРАТ

### Трапейка Андрэй Андрэевіч Беларускае савецкае мастацкае кіно як гістарычная крыніца

**Аб'ём дыпломнай работы** складае 77 старонак, у тым ліку асноўнага тэксту – 59 старонак, спіс выкарыстаных крыніц – 10 старонак.

**Ключавыя словы:** кінематаграф, савецкае кіно, беларускае кіно, гісторыя кіно, мастацкае кіно, гістарычная крыніца, кінакрыніца, савецкі чалавек.

**Аб'ект даследавання** - мастацкі кінематаграф як гістарычная крыніца.

**Мэтай даследавання** працы з'яўляецца выяўленне патэнцыялу Беларускага савецкага мастацкага кіно як гістарычнай крыніцы. Для рэалізацыі гэтай мэты спатрэбіцца выканаць наступныя задачы: 1) Выявіць крыніцы і гістарыяграфію па тэме дыпломнай працы. 2) Вызначыць асаблівасці станаўлення і развіцця Беларускага савецкага мастацкага кіно. 3) Выявіць змены вобразаў грамадства і чалавека ў беларускім савецкім кіно.

**Метады даследавання:** Метадалогія дыпломнага даследавання заснавана на прынцыпах аб'ектывізму і гістарызму. Выкарыстаны агульнанавуковыя (агульнафіласофскія) метады: аналіз, сінтэз, індукцыя, рэдукцыя, абагульненні. Важную ролю ў напісанні дыпломнай працы адыграў гісторыка-генетычны метады, на аснове якога будуюцца большая частка працы. Для разумення змяненняў кінематаграфічных вобразаў быў выкарыстаны гісторыка-параўнальны метады, які дазволіў устанавіць асаблівасці сацыяльных вобразаў пэўных перыядаў.

**Вынікі даследавання:** У дыпломнай працы разгледжаны Беларускі савецкі мастацкі кінематаграф як гістарычная крыніца, яго гісторыя станаўлення і развіцця, а таксама вывучаны змены, якія адбыліся з грамадствам і чалавекам у розныя перыяды з дапамогай кінафільмаў. У выніку даследавання было ўстаноўлена, што, Беларускае савецкае кіно, як гістарычная крыніца, характарызуецца наступнымі асаблівасцямі:

– фільм з'яўляецца вынікам творчага асэнсавання аб'ектыўнай (гістарычнай) рэальнасці ў форме ідэй і вобразаў і ўяўляе сабой сістэму семіятычных кодаў, якія маюць патрэбу ў карэктнай расшыфроўцы і інтэрпрэтацыі. У гэтым выпадку перад гісторыкам паўстае праблема адзнакі дакладнасці не гэтулькі сюжэту кінакарціны або адлюстраваных у ім падзей, колькі праўды створанага аўтарамі выявы, яго тыповасці, гістарычнасці і функцыянальна-эмацыйнай нагрузкі;

– працэс вытворчасці фільмаў дэтэрмінуецца ўплывам знешніх фактараў, перш за ўсё дзяржавы (асабліва ў краінах з планавай эканомікай) і / або рынку, і

падвяргаецца шматузроўневай цэнзуры, што непасрэдна ўплывае на характар адлюстравання праблем жыцця грамадства і іх тлумачэнне;

– Найважнейшай рысай кінадакументаў з'яўляецца стварэнне ілюзіі рэальнасці. Глядач падсвядома верыць у сапраўднасць таго, што бачыць на экране, ён становіцца відавочцам і саўдзельнікам таго, што адбываецца. Усе гэтыя асаблівасці ўплываюць на адзнаку дакладнасці кінатэксту. Варта таксама ўлічваць характар прэзентацыі інфармацыі. «Актуальныя» фільмы, якія адлюстроўваюць сучасную аўтарам рэчаіснасць, дазваляюць рэканструяваць розныя бакі гістарычнай штодзённасці (побыт, абстаноўку, лад жыцця, паводзіны, адносіны людзей), а таксама дэклараваныя грамадствам і дзяржавай каштоўнасці, прааналізаваць актуальныя праблемы і прапанаваныя спосабы іх вырашэння. Рэтраспектыўныя фільмы цікавыя з пункту гледжання вывучэння трансляваных выяў мінулага і іх эвалюцыі, т. е. утрымоўваюць гістарыяграфічныя сэнсы.

**Рэкамендацыі па практычным выкарыстанні вынікаў.** Атрыманыя вынікі могуць быць выкарыстаны пры напісанні навуковых прац і артыкулаў па гісторыі крыніцазнаўства, гісторыі кінематографа як СССР так і БССР, гісторыя штодзённасці, гендэрная гісторыя, гісторыя ментальнасцей.

**Самастойнасць выканання дыпломнай працы.** Выкананыя вынікі даследавання былі распрацаваны аўтарам дыпломнай працы асабіста і заснаваны на самастойных высновах.

## ABSTRACT

### **Trapeika Andrei Andreevich** **Belarusian Soviet Feature Cinematography as a Historical Source**

**The volume of work is** 77 pages, including the main text – 59 pages, list of sources used 10 – pages.

**Key words:** cinematography, soviet cinema, belarusian cinema, history of cinema, feature cinema, historical source, cinema source, soviet man.

**The object of research** is feature cinema as a historical source.

**The purpose of the thesis** is to identify the potential of the Belarusian Soviet feature cinematography as a historical source. The following tasks were used to achieve the purpose: 1) to find the sources and historiography on the thesis; 2) to determine the features of the genesis and development of the Belarusian Soviet feature cinematography; 3) To identify changes in the images of society and man in the Belarusian Soviet cinema.

**Research methods:** The methodology of the thesis research is based on the principles of objectivism and historicism. General scientific (general philosophical) methods are used: analysis, synthesis, induction, reduction, generalizations. An important role in writing the thesis was played by the historical-genetic method, on the basis of which most of the work is built. To understand the changes in cinematic images, a historical-comparative method was used, which made it possible to establish the features of social images of certain periods.

**Results of the research:** in the thesis work, the Belarusian Soviet art cinema is considered as a historical source, its history of formation and development, as well as the changes that have occurred with society and man in different periods through films. As a result of the study, it was found that the Belarusian Soviet cinema, as a historical source, is characterized by the following features:

- the film is the result of a creative understanding of the objective (historical) reality in the form of ideas and images and is a system of semiotic codes that need to be correctly deciphered and interpreted. In this case, the historian faces the problem of assessing the reliability of not so much the plot of the film or the events reflected in it, but the truth of the image created by the authors, its typicality, historicity and functional-emotional load;
- the process of film production is determined by the influence of external factors, primarily the state (especially in countries with a planned economy) and / or the market, and is subject to multi-level censorship, which directly affects the nature of the reflection of the problems of society and their explanation;
- the most important feature of film documents is the creation of the illusion of reality. The viewer subconsciously believes in the authenticity of what he sees on the screen,

he becomes an eyewitness and accomplice of what is happening. All these features affect the assessment of the reliability of the film text. The nature of the presentation of the information, should also be taken into account. "Actual" films, reflecting the contemporary reality of the authors, make it possible to reconstruct different aspects of historical everyday life (everyday life, environment, lifestyle, behavior, people's attitudes), as well as the values declared by society and the state, to analyze current problems and proposed ways to solve them. Retrospective films are interesting from the point of view of studying the transmitted images of the past and their evolution, that is, they contain historiographic meanings.

**Recommendations for the practical use of the results.** The results obtained can be used in writing scientific papers and articles on the history of source studies, the history of cinematography of both the USSR and the BSSR, the history of everyday life, gender history, and the history of mentalities.

**Independence of thesis.** The results of the study were developed by the author of the thesis personally and are based on independent conclusions.